

Еврейская и мировая литература
Для новых репатриантов

ספרות עברית וכללית
לעולים חדשים

Указания экзаменуемым

הוראות לנבחן

- א. Продолжительность экзамена: 2 часа 30 минут.
- ב. Строение вопросника и ключ к оценке:
в этом вопроснике четыре раздела.
Раздел первый: короткий рассказ
Раздел второй: драма
Раздел третий: роман и новелла
Раздел четвертый: поэзия (средневековая поэзия,
"לבדי" Хаима Нахмана Бялика, поэзия Ури Цви Гринберга,
поэзия Рахели)
Вам следует выбрать три раздела из четырех и ответить
на вопросы согласно указаниям в каждом разделе
(за каждый раздел – $33\frac{1}{3}$ балла).

- א. משך הבחינה: שעותיים וחצי.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:
בשאלון זה ארבעה פרקים.
פרק ראשון: סיפור קצר
פרק שני: דרמה
פרק שלישי: רומאן ונובלה
פרק רביעי: שירה (שירת ימי הביניים,
"לבדי" מאת חיים נחמן ביאליק,
שירת אורי צבי גרינברג, שירת רחל)
מארבעת הפרקים יש לבחור בשלושה פרקים
ולענות על השאלות לפי ההוראות בכל פרק
(לכל פרק – $33\frac{1}{3}$ נקודות).

в. Разрешенный вспомогательный материал:

ג. חומר עזר מותר בשימוש:

- (1) Двухязычный словарь.
(2) Перечень произведений.

- (1) מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי
(2) רשימת יצירות.

г. Особые указания:

ד. הוראות מיוחדות:

- (1) Запишите перед каждым ответом номер раздела
и номер вопроса, на который вы решили отвечать.
(2) В разных ответах нельзя приводить примеры
из одного и того же произведения.
(3) Для экзаменуемых интернов: обязательно следует
приложить к экзаменационной тетради перечень
изученных произведений.
Для экзаменуемых экстернов и "משנה":
перечень произведений будет выдан.

- (1) רשום בראש כל תשובה את מספר הפרק
ואת מספר השאלה שבחרת להשיב עליה.
(2) אין להדגים באמצעות אותה יצירה
בתשובות שונות.
(3) לנבחנים אינטרניים: חובה לצרף למחברת
את רשימת היצירות שנלמדו.
לנבחנים אקסטרניים ונבחני משנה:
תימסר רשימת יצירות.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
תכתוב טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

Пишите только в экзаменационной тетради. Напишите слово «טיוטה» в начале каждой страницы,
отведенной вами под черновик. Выполнение черновых записей на листах, не относящихся к
экзаменационной тетради, может привести к тому, что экзамен будет аннулирован!

Вопросы

Раздел первый – короткий рассказ

Если вы выбрали этот раздел, ответьте на два из вопросов 1-3
(за каждый вопрос – $16\frac{2}{3}$ балла).

Не разрешается использовать одно и то же произведение при ответе на несколько вопросов.

Обратите внимание: на вопросы 1-2 можно отвечать также и по рассказу "Тени" ["צלליות"] Амира Гутфройнда [אמיר גוטפריינד].

1. Опишите главного героя изученного вами рассказа и напишите, меняется или не меняется этот главный герой на протяжении рассказа.
Что повлияло на перемену в главном герое или на отсутствие перемены? Объясните и проиллюстрируйте свой ответ.
2. Опишите противостояние между героями изученного вами рассказа и объясните роль этого противостояния в раскрытии смысла рассказа.
3. צלליות / אמיר גוטפריינד
У теней в рассказе есть реальный смысл и символический смысл.
Объясните и проиллюстрируйте, как каждый из этих смыслов выражен в рассказе.

Раздел второй – драма

Если вы выбрали этот раздел, ответьте на один из вопросов 4-7 ($33\frac{1}{3}$ балла).

Трагедии Софокла [סופוקלס]: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך", "אנטיгона"

Трагедии Шекспира [שקספיר]: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"

4. Объясните связь между слепотой (физической или символической) и способностью видеть правду в изученной вами трагедии Софокла или Шекспира и объясните роль слепоты в раскрытии смысла этой трагедии.
5. Страдание – центральный компонент трагедии.
Каковы причины страдания в изученной вами трагедии Софокла или Шекспира? Опишите, как трагический герой переживает страдания, и объясните роль страдания в раскрытии смысла этой трагедии.

Современная пьеса

6. Опишите борьбу, находящуюся в центре изученной вами современной пьесы, и объясните, чем завершается эта борьба.
7. Опишите две сцены (две картины) из изученной вами современной пьесы и объясните роль каждой сцены (картины) в раскрытии смысла этой пьесы.

Раздел третий – роман и новелла

Если вы выбрали этот раздел, ответьте на один из вопросов 8-10 ($33\frac{1}{3}$ балла).

Обратите внимание: на вопросы 8-9 можно отвечать также и по роману "1984" Джорджа Оруэлла [ג'ורג' אורוול] .

8. Ответьте на вопросы двух пунктов (א)-(ב).

(א) Каковы, на ваш взгляд, центральные идеи изученного вами романа или новеллы?

Объясните и проиллюстрируйте свой ответ. (25 баллов)

(ב) Актуальны ли эти идеи для нашей жизни? Обоснуйте свой ответ. ($8\frac{1}{3}$ балла)

9. Удастся ли главным героям изученного вами романа или новеллы сохранить дружбу, любовь и верность несмотря на их трудные жизненные обстоятельства? Объясните и проиллюстрируйте свой ответ.

10. 1984 / Джордж Оруэлл [ג'ורג' אורוול]

(א) Объясните и проиллюстрируйте роль пропаганды и промывки мозгов в тоталитарном мире, описанном в романе "1984". (25 баллов)

(ב) Актуальна ли, на ваш взгляд, тема пропаганды и промывки мозгов в сегодняшней политической реальности? Обоснуйте свой ответ. ($8\frac{1}{3}$ балла)

Раздел четвертый – поэзия

(средневековая поэзия, "לבדי" Хаима Нахмана Бялика,
поэзия Ури Цви Гринберга, поэзия Рахели)

Если вы выбрали этот раздел, ответьте на два из вопросов 11-22
(за каждый вопрос – $16\frac{2}{3}$ балла).

Средневековая поэзия

11. Прочтите стихотворение и ответьте на следующий за ним вопрос.

ראה שמש / שלמה אבן-גבירול

ראה שמש לעת ערב אדמה / כאלו לבשה תולע למכסה,
תפישט פאתי צפון וימין / ורוח ים בארגמן תכסה,
וארץ – עזבה אותה ערמה / בצל הלילה תלין ותחסה,
והשחק אזי קדר, כאלו / בשק על מות יקותיאל מכסה.

Стихотворение "ראה שמש" – это и стихотворение о природе, и плач [קינה].

Объясните и проиллюстрируйте это утверждение.

12. Прочтите стихотворение и ответьте на следующий за ним вопрос.

לאטף דברי שירה / שלמה אבן-גבירול

לאטף דברי שירה, דבורה, / אשר קרית "שמע" מפיו יקרא,
מיחדת ומארכת ב"אחד" / ומתנת בזכר רם ונורא,
אשר נתן דבש תחת לשונך / ושם לך להדף אויבך מורה.
הלא אם את בעיניך קטנה – / כבודך את ולך משפט בכורה.
חמודות טהרו אותך, ואיגך / כשרך עוף אבל צפור טהורה.

Приведите примеры контрастов [ניגודים] и персонификаций [האנשות] в этом стихотворении и объясните их роль в характеристике пчелы.

13. Прочтите стихотворение и ответьте на следующий за ним вопрос.

כתנות פסים / משה אבן-עזרא

כתנות פסים לבש הגן / וכסות רקמה מדי דשאו,
ומעיל תשבץ עטה כל-עץ / ולכל-עין הראה פלאו.
כל ציץ חדש לזמן חדש / יצא שוחק לקראת בואו,
אך לפניהם שושן עבר, / מלה, כי על הורם כסאו.
יצא מבין משמר עליו / וישנה את בגדי כלאו. 5
מי לא ישתה יינו עליו / האיש ההוא ישא חטאו!

В четвертой и в пятой строке стихотворения показан пик цветения сада.

Объясните и проиллюстрируйте это утверждение.

Поэзия Бялика

14. Прочтите стихотворение и ответьте на следующий за ним вопрос.

לבדי / חיים נחמן ביאליק

строфа 1	כלם נשא הרוח, כלם סחף האור, שירה חדשה את-בקר חיהם הרנינה; ואני, גוזל רך, נשתכחתי מלב תחת כנפי השכינה.	строфа 4	וכשפלה לבבי לחלון, לאור, וכשצר-לי המקום מתחת לכנפה – כבשה ראשה בכתפי, ודמעתי על-ידך גמרתני נטפה.
строфа 2	בדד, בדד, נשארתי, והשכינה אפה-יא כנף ימינה השבורה על-ראשי הרעידה. ידע לבי את-לבה: חרד חרדה עלי, על-בנה, על-יחידה.	строфа 5	חרש בכתי עלי ותתרפק עלי, וכמו שכה בכנפה השבורה בעדי: "כלם נשא הרוח, כלם פרחו להם, ואותר לבדי, לבדי..."
строфа 3	כבר נתגרשה מפלה-הזויות, רק-עוד פנת סתר שוממה ומטנה נשארה – בית-המדדש – ותתכס בצל, ואהי עמה יחד בצרה.	строфа 6	וכעין סיום של-קינה עתיקה מאד, וכעין תפלה, בקשה וחרדה כאחת, שמעה אזני בבכייה החרישית ההיא ובדמעה ההיא הרוחת –

Как боль поэта выражена в стихотворении? Объясните и проиллюстрируйте свой ответ.

В своем ответе также уделите внимание двум художественным приемам [דרכי עיצוב],

помогающим выразить боль.

Поэзия Ури Цви Гринберга

15. Прочтите стихотворение и ответьте на следующий за ним вопрос.

שִׁיר אָמִי וְהַנַּחֵל / אורי צבי גרינברג

ואולי אֵל הַנַּחֵל הֵהוּא מִימֵי הַנְּעוּרוֹת
הַשּׁוֹטֵף פִּי סֶדְנוּ שֶׁל הָעֵץ הַפְּרוֹת
הַמְּלַחֵךְ אֶת גְּדֵרוֹת הָאֲדָמִים הַחוּמִּים
שֶׁל גְּנֵי הַפְּרוֹת שָׁם, תְּבוּאָה הַנְּעֶרָה
אֲדָמַת הַשָּׁעַר, הִיא אָמִי... דְּמִדּוּמִים.
וְתַפְשֵׁט בְּגִדֶיהָ וּבְכֹתָנֶת מְשִׁיָּה
תֵּרֵד שָׁם בַּנַּחֵל, אֲרָאָנָה שׁוֹחָה:
אֱלֹהִית הִיא בְּמִים נְאוּהָ בְּכַחָה!
דּוּמְיָה וְנִיחוּחַ פְּרוֹת מְסָבִיב.
וְאֵנִי עוֹד אֵינְנִי בִּיקוּם וְאֲבִי
עוֹדוֹ עָלַם בְּנוֹף בֵּית אָמוֹ וְאֲבִיו.

וְהִנֵּה הִיא עוֹלָה מִן הַנַּחֵל... אָמִי:
הַנְּעֶרָה הַבְּרָה אֲדָמַת הַשָּׁעַר
בְּלִבָּנֶת הַבְּתוּלִים בְּכֹתָנֶת מְשִׁיָּה
וְאֵין הִיא רוֹאָה אֶת בְּנֵה הַמְּבִגֵּר
הָעוֹמֵד וְרוֹאָה אֶת אָמוֹ בְּעוֹלָם
וְנֶעֱרָה הִיא בְּטֶרֶם-עַתָּא, בְּאַשְׁמִיָּה
נוֹגֶה רֹאשָׁה בְּעֶרֶב יוֹם אֶל גְּדֵרוֹת
הָאֲדָמִים הַחוּמִּים
שֶׁל גְּנֵי הַפְּרוֹת,
שֶׁנוֹסְפָה עַל מִתְקָם מִתִּיקוֹת דְּמִדּוּמִים..

הִיא הַכְּסִיף זֶה הָרֹאשׁ וְהַשֶּׁלֶג זֶה הָרֹאשׁ
עַדִּי שֶׁנִּכְפַּשׁ בְּדָמוֹ בְּעֶפֶר
שֶׁנִּשְׁפָּף בִּידֵי גוֹי גֶּרֶמִנִי בְּאַכְזָר.
וְהֵבֵן לֹא שָׁלֵם וְאֶת הַבּוֹר לֹא חָפַר.

Назовите контрасты [ניגודים] в стихотворении и объясните их роль в изображении боли поэта.

16. Прочтите стихотворение и ответьте на следующий за ним вопрос.

שִׁיר נֶס הַשִּׁיר / אורי צבי גרינברג

כָּל שִׁיר אֲמַתִּי – הוּא נֶס:
הוּא פְּתִיחַת הַשַּׁעַר וְהַפְּשָׁלַת הַוִּילּוֹן:
מְשִׁיב רֵיחוֹת הַנִּיחוּחַ מִן הַשָּׂדֶה הָאֲבוּד:
מֵאֲבֵי הַנַּחַל וּמִנְפֶּשׁ הַבְּאֵר וְהַקִּילּוֹן:
לְשֵׁם עֲפֹת צִפְּרִים בְּעֵינִים סְגוּרוֹת:
כָּנָף לְמִטָּה וְכָנָף לְרוֹם – –

הַיְלָדוֹת הֵיא מַעְבֵּר מִזָּה שֶׁל הַתְּהוֹם:
הַשֶּׁמֶשׁ עוֹלָה שָׁם כָּלֵב הַלְּבָבוֹת הַקּוֹרְנִים
בְּשֶׁאֲגַת כְּסוּפָם לְמַעַלָּה מִן חֲלוֹם.

אֲנִי מִמֶּשֶׁשׁ אֶת הָעֲנָפִים וְגִזְעֵי הָעֲצִים הַחֲמִים
אֶת הָרָגְלִים הַדְּקוֹת שֶׁל אֵילוֹת הַשָּׂדֶה
וְאֶת גּוֹפָן,
וְאֶחָרִי צִפּוֹר מִדָּדָה־שָׁם גַּם אֲנִי מִדָּדָה.

הָאֵם אֵינָנָה, לֹא אֲדַע מְקוֹם עֲפָרָה
אֶךְ טְבוּעָה הִיא בְּמַהוּתִי בְּכֶסֶף שִׁיבְתָּה וְתַמַּת הַנַּעֲרָה.
וְשִׁיר הָעֶרֶשׁ עַל גְּדֵי הָזָהָב
שֶׁנִּסְעָ לְסִחּוֹר מְגִדִּים
צִימוּקִים וְשִׁמְדִּים וּוְרָדִים
הוֹמָה בְּלֵב כְּכִנֹּרֶת־נְגוּנָיו שֶׁל הָאֵב.
אֲנִי אוֹהֵב הַמֶּאֱכָלִים וְהַבְּשָׂמִים שֶׁהוּא אֹהֵב
וְכוֹאֵב כָּאֵב גְּלוּת הַשְׂכִּינָה אֲשֶׁר הוּא כָּאֵב.

Каковы истоки поэзии согласно этому стихотворению? Объясните и проиллюстрируйте свой ответ.

17. Прочтите стихотворение и ответьте на следующий за ним вопрос.

תפלה אחרונה / אורי צבי גרינברג

הִרְכִּינֵנוּ, אִם רְצוֹנְךָ בְּכָךְ, כְּאֲשֶׁר תִּכְף אֵילָנוֹת
בְּכַבֵּד הַבְּרָכָה הַמְתוּקָה מִתְמוּז עַד תִּשְׁרִי,
כִּי גַם אָנוּ עֲצִידָה עִם יָבוֹל הַיְּגוֹנִים הַכְּבִיד;
אֲךָ אַל נָא תַעֲקֹרְנוּ מִשְׁרָשׁ זֶה הָאֲדָמָה,
כִּי בְּחֶרְנוֹ לִהְיוֹת בָּהּ כְּמוֹ שְׂשִׁיתִלֶּת אוֹתָנוּ
בְּעִגּוֹל הַיָּמִים וְהַלִּילוֹת.

אִם גָּזַר הוּא מִפִּידָה: בֶּל יִגַע מִצְחָנוּ בַּגְּבָהוֹת
וְלֹא נַעֲפִיל עַל שְׁלֵבִים בְּסֶלֶם הַזֶּהָב בְּחִזּוֹן –
תִּגְנוּ וְנִכְרָה בְּרִית עִם אֲדָמַתְךָ הַחַיָּה
בְּעִמְקֵי הָאֲדָם הַיְּפָה,
וּבְלוֹחַ חַיֵּינוּ מִחַה שְׁלוֹשׁ אוֹתִיּוֹת: מוֹת.

О чем просит поэт в последней строке стихотворения? Объясните, как эта просьба соотносится со стихотворением в целом.

18. Прочтите стихотворение и ответьте на следующий за ним вопрос.

אֱלִיהוּ הַנָּבִיא / אורי צבי גרינברג

...שָׁשָׁה מִלְיוֹנִים כּוֹסוֹת אֱלִיהוּ בְּדָם תַּחַת יַיִן.
שָׁשָׁה מִלְיוֹנִים בְּגִיחָרִץ, כִּי הֵנָּם בַּמָּתִים.

לֹא יָבוֹא אֱלִיהוּ לְפָקֵד נוֹיָהֶם,
שָׁם יוֹשְׁבִים הַמְרָצְחִים;
וַיָּדוּ לֹא תִגַּע בְּכַפּוֹת הַמִּנְעוּל.

לֹא יָבוֹא אֱלִיהוּ לְטַעַם מְכּוֹסוֹת
בְּהֵן דָּם תַּחַת יַיִן לְסַעוּדַת הַגּוֹיִים.

יָרַח שָׁל פֶּסַח וּשְׂדֵה כּוֹכָבִים...
דּוּמְיָה, דּוּמְיָה – –

אֶפְלוּ בְּחֵלוֹם לֹא אֶקְלַע אֱלִיהוּ!
צָרִיד לַעֲבֹר יָם אֶפְלוּ בְּחֵלוֹם – –

הוּא נִשְׁאָר עַל קְבֻרוֹת־הַיְּהוּדִים בְּכַאֲבָם:
הֵם אֶהְבוּהוּ וְהוּא אֶהָבָם.

הֵם הָיוּ סִבְלָנִים וְרָצוּ לְחַכּוֹת לוֹ,
אֲבָל הַגּוֹיִים לֹא נָתְנוּ לְחַכּוֹת.

הוּא נִשְׁאָר עַל קְבָרָם: הַיְּהוּדִי הַיָּחִיד
לְבִלְתִּי מְרָמָה... כְּאֻמַּרְת הַגּוֹיִים,
כִּי אֵינָנו גּוֹף חַי מִבְּשָׂר וּמַדָּם.

שָׁם יֵשֵׁב לוֹ בְּדָד, שָׁם יֵשֵׁב לוֹ יָדָם
יוֹמָם וְלַיִל בְּאֶבְלוֹ סָחוּר סָחוּר,
הָרֶף וְקִיץ, גֶּשֶׁם וּכְפוֹר.

לֹא יִקְצֹף עָלָיו גּוֹי, לֹא יִנְבַּח עָלָיו כָּלָב,
כִּי אֵינָנו גּוֹף חַי מִבְּשָׂר וּמַדָּם.

הוּא רוֹחֲנוּ בְּלֶבֶד, הוּא הַדָּוִי לֵלֵא דָמוֹת,
תַּחֲתֵיו גּוֹלְלִים: מְרַחֲקִים-מְרַחֲקִים
וּזְעָמִים חֲנוּקִים:

כִּי לֵלֵא תִנְחוּמִים
כִּי לֵלֵא שְׁלוּמִים – –

Каков вклад образа пророка Элияху [אליהו הנביא] в раскрытие темы Катастрофы [השואה] в этом стихотворении? Объясните и проиллюстрируйте свой ответ.

Поэзия Рахели

19. Прочтите стихотворение и ответьте на следующий за ним вопрос.

רק על עצמי / רחל

רק על עצמי לספר ידעתי.
צר עולמי כעולם נמלה,
גם משאי עמסתי כמוה,
רב וכבד מכתפי הדלה.

גם את דרכי - כדרךך אל צמרת -
דרך מכאוב ודרך עמל,
יד ענקים זדונה ובוטחת,
יד מתבדחת שמה לאל.

כל ארחותי הלזי והדמיע
פחד טמיר מיד ענקים.
למה קראתם לי, חופי הפלא?
למה כזבתם, אורות רחוקים?

Согласно стихотворению, опишите внутренний мир поэтессы и ее душевное состояние.

В своем ответе объясните два из художественных приемов [דרכי עיצוב], помогающих раскрыть ее внутренний мир и душевное состояние.

20. Прочтите стихотворение и ответьте на следующий за ним вопрос.

פגישָה, חצי פגישָה / רחל

פגישָה, חצי פגישָה, מבט אחד מהיר,
קטעי ניבים סתומים – זה די...
ושוב הציף הכל, ושוב הכל הסעיר
משבר האשר והדוי.

אף סכר שכחה – בניתי לי מגן –
הנה היא כלא היה.
ועל ברפי אכרע על שפת אגם סואן
לשתות ממנו לרויה!

Какую цель преследовала поэтесса, выстраивая "плотину забвения" ["סכר שכחה"]? Добилась ли она своей цели? Объясните и проиллюстрируйте свой ответ.

21. Прочтите стихотворение и ответьте на следующий за ним вопрос.

מיכל / רחל

ותאהב מיכל בת שאול את דוד... ותבז לו בלבה
(שמואל א', י"ח; שמואל ב', ו', ט"ז)

מיכל, אחות רחוקה! לא נתק חוט הדורות,
לא שלטו בכרמך הנוגה חרלי הזמן,
על כתנת משיך לא דהו פסי ארגמן
וצלצול אצעדות זהבה עוד האזן תקלט.

לא אחת ראיתי נצבת ליד האשנב,
בעינה היפה מהולים גאווה ורף;
מיכל, אחות רחוקה, אני עצובה כמותך,
כמותך נדונותי לבוז לאשר אהב.

Как близость и отдаление показаны в этом стихотворении? Объясните их роль в раскрытии смысла стихотворения.

22. Прочтите стихотворение и ответьте на следующий за ним вопрос.

בְּאַחַד גִּלְגּוּלֵי/רַחַל

הִיִּיתִי חָיָה בֵּין חַיּוֹת הַשָּׂדֶה
בְּיָמִים רְחוּקִים, בְּאַחַד גִּלְגּוּלֵי?
וַיֵּאָזֶז לִי קִרְבַּת הָאָחוֹת לְחַי
וַאֲיֵמַת הָאָדָם הַרוֹדֶה?

אֶפְרַת הַנוֹצָה וְחֶסֶרֶת הַמָּגֹן
גִּלְגָּלֶה-פְּרָפְרָה בִּי נִשְׁמַת צָפוֹר?
מְנַגֶּנֶה עֲגֻמוּמִית, אֶהְבֵּת הַדָּרוֹר –
הֵן מְמֹנָה, מְמֹנָה שְׂתִיָּהּ.

וְאוֹלֵי בְּגִלְגּוֹל הָרְחוּק־קָדוֹם
הִיִּיתִי גְבַעֲל־עֹשֵׁבִים יִרְקָק?
וְלָכֵן בְּאִמִּי־אֲדָמָה אֲדַבֵּק,
וּמְנוּחֵי בְחִיקָה הַשְּׁחוּם.

Опишите элементы мира природы, упоминаемые в стихотворении, и объясните, что говорят эти элементы о мире поэтессы и ее представлении о себе самой.

Желаем успеха!

Авторские права принадлежат Государству Израиль.
Копировать или публиковать можно только
с разрешения Министерства просвещения.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל.
אין להעתיק או לפרסם
אלא ברשות משרד החינוך.